ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 11.7.2024
COM(2024) 293 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

σχετικά με την πρόοδο της προετοιμασίας της πλήρους εφαρμογής των κανονισμών για τη διαλειτουργικότητα σύμφωνα με το άρθρο 78 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/817 και το άρθρο 74 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/818

1. Εισαγωγή

Οι κανονισμοί[1] που καθορίζουν το πλαίσιο διαλειτουργικότητας, οι οποίοι άρχισαν να ισχύουν στις 11 Ιουνίου 2019, θέσπισαν τις νομικές διατάξεις σχετικά με την ανάπτυξη, τον χειρισμό δεδομένων και την παρακολούθηση της ευρωπαϊκής πύλης αναζήτησης (ESP), της κοινής υπηρεσίας βιομετρικής αντιστοίχισης (sBMS), του κοινού αποθετηρίου δεδομένων ταυτότητας (CIR), του ανιχνευτή πολλαπλών ταυτοτήτων (MID) και του κεντρικού αποθετηρίου για την υποβολή εκθέσεων και την κατάρτιση στατιστικών (CRRS). Η διαλειτουργικότητα αποφέρει οικονομίες κλίμακας και πλεονεκτήματα αποδοτικότητας στην αρχιτεκτονική ΤΠ της ΕΕ στον τομέα της μετανάστευσης, των συνόρων και της ασφάλειας και, μέσω της διασύνδεσης των βάσεων δεδομένων της, αναπτύσσει νέα χαρακτηριστικά χωρίς να καθίσταται αναγκαία η περαιτέρω συλλογή δεδομένων. Στα χαρακτηριστικά αυτά περιλαμβάνονται ο βελτιωμένος εντοπισμός περιπτώσεων υποκλοπής ταυτότητας, νέα μέσα για την ταυτοποίηση υπηκόων τρίτων χωρών που δεν διαθέτουν τα κατάλληλα έγγραφα ταυτοποίησης και η δυνατότητα ταχείας και αποτελεσματικής διενέργειας ελέγχων διασταύρωσης στα συστήματα για την πρόληψη, τον εντοπισμό και τη διερεύνηση τρομοκρατικών εγκλημάτων ή άλλων σοβαρών αξιόποινων πράξεων. Στο πλαίσιο της διαλειτουργικότητας των συστημάτων πληροφοριών της ΕΕ θεσπίζονται επίσης μηχανισμοί ελέγχου ποιότητας δεδομένων για την πρόληψη, την ανίχνευση και την αντιμετώπιση προβλημάτων ποιότητας των δεδομένων, κάτι που διευκολύνει την άσκηση της θετικής υποχρέωσης της ΕΕ, βάσει της νομοθεσίας για την προστασία των δεδομένων, να διασφαλίζει ότι τα δεδομένα που εισάγονται στα συστήματα είναι ακριβή και επικαιροποιημένα.

Οι κανονισμοί αναθέτουν στην Επιτροπή, σε συνεργασία με τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Λειτουργική Διαχείριση Συστημάτων ΤΠ Μεγάλης Κλίμακας στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης (eu-LISA), να παρακολουθεί και να αξιολογεί την πρόοδο της εφαρμογής. Σύμφωνα με τις απαιτήσεις αυτές, η Επιτροπή υποβάλλει ετήσιες εκθέσεις στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο σχετικά με την πρόοδο της προετοιμασίας της πλήρους εφαρμογής των κανονισμών. Η παρούσα 4η έκθεση καλύπτει την περίοδο από τον Οκτώβριο του 2022 έως τον Νοέμβριο του 2023.

Η εφαρμογή των κανονισμών εξαρτάται από την ορθή υλοποίηση των υφιστάμενων συστημάτων που αποτελούν μέρος του πλαισίου διαλειτουργικότητας. Μολονότι η καθυστερημένη παράδοση του συστήματος εισόδου/εξόδου (ΣΕΕ) σε κεντρικό επίπεδο από τον ανάδοχο του eu-LISA εξακολουθεί να αποτελεί παράγοντα κινδύνου για την ορθή εφαρμογή των κανονισμών, τα διορθωτικά μέτρα που έλαβε ο eu-LISA αποφέρουν αποτελέσματα. Η δράση του Οργανισμού κατέστησε δυνατή τη συνέχιση των εργασιών με τον υφιστάμενο ανάδοχο και συνέβαλε στην επίλυση των προβλημάτων αναφορικά με την υλοποίηση του έργου. Η επιτυχής διάθεση του

[1] Κανονισμός (ΕΕ) 2019/817 για τη θέσπιση πλαισίου διαλειτουργικότητας μεταξύ των συστημάτων πληροφοριών της ΕΕ στον τομέα των συνόρων και θεωρήσεων και την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 767/2008, (ΕΕ) 2016/399, (ΕΕ) 2017/2226, (ΕΕ) 2018/1240, (ΕΕ) 2018/1726 και (ΕΕ) 2018/1861 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, και των αποφάσεων 2004/512/ΕΚ και 2008/633/ΔΕΥ του Συμβουλίου· και κανονισμός (ΕΕ) 2019/818 για τη θέσπιση πλαισίου διαλειτουργικότητας μεταξύ των συστημάτων πληροφοριών της ΕΕ στον τομέα της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας, του ασύλου και της μετανάστευσης και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) 2018/1726, (ΕΕ) 2018/1862 και (ΕΕ) 2019/816. Σε ολόκληρη την έκθεση, οι εν λόγω κανονισμοί αναφέρονται ως «κανονισμοί».

ελάχιστου βιώσιμου προϊόντος[2] του ΣΕΕ αποτελεί καθοριστικό βήμα όσον αφορά την έναρξη λειτουργίας του ΣΕΕ. Επιπλέον, τον Οκτώβριο του 2023 το Συμβούλιο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων εξέδωσε τον χάρτη πορείας για τη νέα προσέγγιση σε στάδια, ο οποίος κατέστησε δυνατή την έναρξη λειτουργίας των συστημάτων πληροφοριών και των συνιστωσών διαλειτουργικότητας της ΕΕ σε μια σειρά τεσσάρων διαδοχικών σταδίων (πρώτο στάδιο κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2024, δεύτερο στάδιο κατά το πρώτο εξάμηνο του 2025, τρίτο στάδιο στα μέσα του 2025 και τέταρτο στάδιο στο τέλος του 2026). Η προσέγγιση σε στάδια προσφέρει την απαραίτητη διαφάνεια για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη όσον αφορά τη μελλοντική πορεία που θα σημειωθεί τα επόμενα έτη.

Στο μεταξύ, οι εργασίες για την εφαρμογή των κανονισμών εξακολουθούν να σημειώνουν πρόοδο σε όλα τα κράτη μέλη, στις συνδεδεμένες χώρες Σένγκεν και στους οργανισμούς της ΕΕ. Καθώς το έργο της διαλειτουργικότητας απαιτεί από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη να εργαστούν με συντονισμένο τρόπο ώστε να αποφευχθούν οι καθυστερήσεις σε ένα κράτος μέλος οι οποίες επηρεάζουν όλα τα κράτη μέλη, η Επιτροπή παρακολουθεί στενά και στηρίζει την ετοιμότητα κάθε κράτους μέλους κατά τον χρόνο που τίθενται σε λειτουργία οι συνιστώσες διαλειτουργικότητας.

2. Πρόοδος των συστημάτων πλαισίου διαλειτουργικότητας

Στο πλαίσιο της διαλειτουργικότητας, τα νέα συστήματα πληροφοριών μεγάλης κλίμακας της ΕΕ, το σύστημα εισόδου-εξόδου[3], το Ευρωπαϊκό Σύστημα Πληροφοριών και Αδειοδότησης Ταξιδιού (ETIAS)[4], το Ευρωπαϊκό Σύστημα Πληροφοριών Ποινικού Μητρώου για υπηκόους τρίτων χωρών (ECRIS-TCN)[5], τα ήδη υφιστάμενα αλλά αναθεωρημένα συστήματα πληροφοριών της ΕΕ –

[2] Τον Μάιο του 2023 ο eu-LISA ανέπτυξε μια νέα στρατηγική επίλυσης προβλημάτων αναβαθμίζοντας το επίπεδο αλληλεπίδρασης με τους διευθύνοντες συμβούλους της κοινοπραξίας του έργου, ώστε να διασφαλιστεί η δέσμευσή τους και η κατανομή των πόρων, εφαρμόζοντας μια σταδιακή προσέγγιση «συγκέντρωσης» (build-up approach) που περιλάμβανε πιο ασφαλές χρονοδιάγραμμα και ευέλικτες μεθόδους εργασίας. Η νέα προσέγγιση για το ελάχιστο βιώσιμο προϊόν, που εγκρίθηκε από το διοικητικό συμβούλιο του eu-LISA, αποσκοπεί στη σταθεροποίηση της εφαρμογής του ΣΕΕ εστιάζοντας σε πτυχές που θα επιφέρουν προστιθέμενη αξία στους τελικούς χρήστες και θα επιταχύνουν τις προετοιμασίες τους. Η πρώτη διάθεση του ελάχιστου βιώσιμου προϊόντος, στο τέλος του Ιουλίου του 2023, αποτελεί το πρώτο βήμα στο πλαίσιο της στρατηγικής επίλυσης προβλημάτων. Τα επόμενα βήματα επικεντρώνονται στην επανέναρξη της διενέργειας δοκιμών από τα κράτη μέλη και στην αναβάθμιση του ελάχιστου βιώσιμου προϊόντος για τη βελτίωση της ποιότητας του προϊόντος.

[3] Κανονισμός (ΕΕ) 2017/2226 σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εισόδου/εξόδου (ΣΕΕ) για την καταχώριση δεδομένων εισόδου και εξόδου και δεδομένων άρνησης εισόδου των υπηκόων τρίτων χωρών που διέρχονται τα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών, τον καθορισμό των όρων πρόσβασης στο ΣΕΕ για σκοπούς επιβολής του νόμου και την τροποποίηση της σύμβασης εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν και των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 767/2008 και (ΕΕ) αριθ. 1077/2011 (ΕΕ L 327 της 9.12.2017, σ. 20).

[4] Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1240 για τη θέσπιση Ευρωπαϊκού Συστήματος Πληροφοριών και Αδειοδότησης Ταξιδιού (ETIAS), καθώς και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1077/2011, (ΕΕ) αριθ. 515/2014, (ΕΕ) 2016/399, (ΕΕ) 2016/1624 και (ΕΕ) 2017/2226 (ΕΕ L 236 της 19.9.2018, σ. 1).

[5] Κανονισμός (ΕΕ) 2019/816 για τη θέσπιση κεντρικού συστήματος εντοπισμού των κρατών μελών που διαθέτουν πληροφορίες σχετικά με καταδικαστικές αποφάσεις εις βάρος υπηκόων τρίτων χωρών και ανιθαγενών (ECRIS-TCN) με σκοπό τη συμπλήρωση του Ευρωπαϊκού Συστήματος Πληροφοριών Ποινικού Μητρώου, και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1726 (ΕΕ L 135 της 22.5.2019, σ. 1).

Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν (SIS)[6] και Σύστημα Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις (VIS)[7], καθώς και το Eurodac– θα αλληλεπιδρούν μεταξύ τους μέσω των νέων συνιστωσών διαλειτουργικότητας και του εργαλείου για την υποβολή στατιστικών αναφορών. Η υλοποίηση του χρονοδιαγράμματος που περιγράφεται ανωτέρω παρουσιάζει επί του παρόντος σταθερή πρόοδο όσον αφορά τη σταδιακή έναρξη λειτουργίας των νέων και αναθεωρημένων συστημάτων πληροφοριών της ΕΕ.

Στις 7 Μαρτίου 2023 επιτεύχθηκε ένα σημαντικό ορόσημο όταν τέθηκε σε λειτουργία το ανανεωμένο SIS, που αποτέλεσε το πρώτο στοιχείο του πλαισίου διαλειτουργικότητας. Οι καινοτομίες όσον αφορά τους νέους τύπους ειδοποιήσεων, την αύξηση των κατηγοριών δεδομένων και την ενίσχυση των λειτουργιών συνεργασίας βελτιώνουν την ασφάλεια και τη διαχείριση των συνόρων του χώρου Σένγκεν. Αυτό επιτυγχάνεται με την παροχή πρόσθετων εργαλείων για την καταπολέμηση της εγκληματικότητας και της τρομοκρατίας, τον εντοπισμό αγνοουμένων και την προστασία ευάλωτων προσώπων. Καθιστά επίσης δυνατή την πρόληψη και την αποτροπή της αντικανονικής μετανάστευσης, καθώς και τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των πολιτών. Στις 25 Ιουλίου 2023 η Κύπρος έθεσε σε λειτουργία το SIS, αποτελώντας το 31ο κράτος μέλος που χρησιμοποιεί το σύστημα.

Στο πλαίσιο της προετοιμασίας για την έναρξη λειτουργίας του ΣΕΕ, εκδόθηκαν 15 εκτελεστικές και κατ' εξουσιοδότηση πράξεις[8]. Μολονότι το έργο αντιμετώπισε σημαντικές καθυστερήσεις, η υλοποίηση του συστήματος εισέρχεται πλέον στα τελικά στάδια, τόσο σε κεντρικό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Η στρατηγική επίλυσης προβλημάτων που ανέπτυξε ο eu-LISA με στόχο την αντιμετώπιση των καθυστερήσεων του έργου αποφέρει αποτελέσματα. Η επιτυχής διάθεση του ελάχιστου βιώσιμου προϊόντος του ΣΕΕ αποτελεί ένα σημαντικό πρώτο βήμα που καθιστά δυνατή την πραγματοποίηση τεχνικών και επιχειρησιακών δοκιμών του συστήματος. Για να μετριαστούν οι επιπτώσεις της λειτουργίας του ΣΕΕ στα σημεία διέλευσης των συνόρων, η Επιτροπή εξέτασε το ενδεχόμενο θέσπισης προληπτικών μέτρων με τον eu-LISA και τα κράτη μέλη, ενώ ο Frontex

---

[6] Κανονισμός 2018/1860 σχετικά με τη χρήση του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν για την επιστροφή παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών (ΕΕ L 312 της 7.12.2018, σ. 1)·
κανονισμός (ΕΕ) 2018/1861 σχετικά με την εγκατάσταση, τη λειτουργία και τη χρήση του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν (SIS) στον τομέα των συνοριακών ελέγχων, την τροποποίηση της σύμβασης εφαρμογής της συμφωνίας Σένγκεν και την τροποποίηση και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1987/2006 (ΕΕ L 312 της 7.12.2018, σ. 14)·
κανονισμός (ΕΕ) 2018/1862 σχετικά με την εγκατάσταση, τη λειτουργία και τη χρήση του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν (SIS) στον τομέα της αστυνομικής συνεργασίας και της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις, την τροποποίηση και κατάργηση της απόφασης 2007/533/ΔΕΥ του Συμβουλίου και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1986/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της απόφασης 2010/261/ΕΕ της Επιτροπής (ΕΕ L 312 της 7.12.2018, σ. 56).

[7] Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1134 για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 767/2008, (ΕΚ) αριθ. 810/2009, (ΕΕ) 2016/399, (ΕΕ) 2017/2226, (ΕΕ) 2018/1240, (ΕΕ) 2018/1860, (ΕΕ) 2018/1861, (ΕΕ) 2019/817 και (ΕΕ) 2019/1896 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και για την κατάργηση των αποφάσεων 2004/512/ΕΚ και 2008/633/ΔΕΥ του Συμβουλίου, για τον σκοπό της μεταρρύθμισης του Συστήματος Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις (ΕΕ L 248 της 13.7.2021, σ. 11).

[8] Η εκτελεστική πράξη για τη θέσπιση κανόνων σχετικά με τη λειτουργικότητα της κεντρικής διαχείρισης των καταλόγων των αρχών τόσο για τα συστήματα εισόδου/εξόδου όσο και για το Σύστημα Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις βρίσκεται στο στάδιο της προετοιμασίας σε επίπεδο Επιτροπής.

αναπτύσσει εφαρμογή για φορητές συσκευές που καθιστά δυνατή την προκαταχώριση δεδομένων υπηκόων τρίτων χωρών. Το πρακτικό εγχειρίδιο για το ΣΕΕ έχει ήδη διατεθεί στα κράτη μέλη με στόχο να στηρίξει την κατάρτιση των εθνικών αρχών. Επιπλέον, η έναρξη λειτουργίας του δικτυακού τόπου του ΣΕΕ που περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τους ταξιδιώτες, και η προετοιμασία ενημερωτικής εκστρατείας για το ΣΕΕ που θα ακολουθήσει μετά την έναρξη λειτουργίας πρόκειται να διευκολύνουν την κατανόηση όσον αφορά τις νέες διαδικασίες που θα θεσπιστούν στα εξωτερικά σύνορα. Επί του παρόντος το ΣΕΕ και η sBMS αποτελούν μέρος του πρώτου σταδίου για την εφαρμογή του πλαισίου διαλειτουργικότητας και αναμένεται να τεθούν σε λειτουργία κατά τη διάρκεια του δεύτερου εξαμήνου του 2024.

Όσον αφορά το ETIAS, οι δραστηριότητες υλοποίησης βρίσκονται σε εξέλιξη. Από τις 31 εκτελεστικές και κατ' εξουσιοδότηση πράξεις που πρόκειται να εκδοθούν, πέντε πράξεις δεν έχουν εκδοθεί ακόμη και τρεις πράξεις βρίσκονται επί του παρόντος σε στάδιο οριστικοποίησης πριν από την έκδοσή τους. Όσον αφορά τις υπόλοιπες κατ' εξουσιοδότηση πράξεις (αναφορικά με τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου και τις περιόδους χάριτος), οι δύο μπορούν να εκδοθούν μόνο μετά την έναρξη λειτουργίας του ETIAS. Προετοιμάζεται μια παγκόσμια ενημερωτική εκστρατεία, καθώς και ειδικός ιστότοπος για το ETIAS, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι ταξιδιώτες στην Ευρώπη θα ενημερώνονται επαρκώς και εγκαίρως σχετικά με τις νέες ταξιδιωτικές απαιτήσεις. Το ETIAS, από κοινού με την ESP και το CIR, περιλαμβάνονται στο δεύτερο στάδιο το οποίο αναμένεται να τεθεί σε λειτουργία κατά το πρώτο εξάμηνο του 2025.

Η ανάπτυξη του ECRIS-TCN βρίσκεται σε εξέλιξη. Έχει εκδοθεί η εκτελεστική πράξη για τη θέσπιση μέτρων για την τεχνική ανάπτυξη και εφαρμογή του κεντρικού συστήματος εντοπισμού των κρατών μελών που διαθέτουν πληροφορίες σχετικά με καταδικαστικές αποφάσεις εις βάρος υπηκόων τρίτων χωρών και ανιθαγενών. Ο eu-LISA εφαρμόζει επί του παρόντος το σύστημα. Το ECRIS-TCN, από κοινού με την ESP, το CIR και την sBMS στο πλαίσιο του ECRIS-TCN, θα τεθούν σε λειτουργία κατά το τρίτο στάδιο, το οποίο προγραμματίζεται για τα μέσα του 2025.

Οι εργασίες για την αναθεώρηση του VIS βρίσκονται σε εξέλιξη μετά την έκδοση του τροποποιητικού κανονισμού (ΕΕ) 2021/1134. Επί του παρόντος, δίνεται έμφαση στην κατάρτιση πράξεων παράγωγου δικαίου που είναι αναγκαίες για την ανάπτυξη του αναθεωρημένου VIS. Έξι από τις 12 πράξεις έχουν εκδοθεί. Το αναθεωρημένο VIS, από κοινού με τον MID, την τελευταία συνιστώσα διαλειτουργικότητας, θα τεθεί σε λειτουργία κατά το τέταρτο στάδιο (δεύτερο εξάμηνο του 2026). Με την παράδοση του MID, θα ξεκινήσει η μεταβατική περίοδος MID[9].

Οι κανονισμοί θα εφαρμοστούν επίσης στο πλαίσιο του αναθεωρημένου Eurodac[10].

---

[9] Άρθρο 69 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/817 και άρθρο 65 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/818.

[10] Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1358 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2024, σχετικά με τη θέσπιση του «Eurodac» για την αντιπαραβολή βιομετρικών δεδομένων προκειμένου να εφαρμόζονται αποτελεσματικά οι κανονισμοί (ΕΕ) 2024/1351 και (ΕΕ) 2024/1350 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και η οδηγία 2001/55/ΕΚ του Συμβουλίου και να ταυτοποιούνται οι παρανόμως διαμένοντες υπήκοοι τρίτων χωρών και οι ανιθαγενείς και σχετικά με αιτήσεις αντιπαραβολής με τα δεδομένα Eurodac που υποβάλλουν οι αρχές επιβολής του νόμου των κρατών μελών και η Ευρωπόλ για σκοπούς επιβολής του νόμου, την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) 2018/1240 και (ΕΕ) 2019/818 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 603/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

3. Πρόοδος της υλοποίησης της διαλειτουργικότητας από την Επιτροπή

Οι κανονισμοί αναθέτουν στην Επιτροπή την εξουσία να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση και εκτελεστικές πράξεις για τη συμπλήρωση και την υλοποίηση ορισμένων λεπτομερών τεχνικών πτυχών των κανονισμών. Ορισμένες από αυτές τις νομοθετικές πράξεις είναι απαραίτητες για να μπορέσει ο eu-LISA να αρχίσει τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη των συνιστωσών στο πλαίσιο της συνολικής αρχιτεκτονικής του συστήματος, δεδομένου ιδίως ότι, για να γίνει αυτό, πρέπει να καθορίσει τις τεχνικές προδιαγραφές και να προετοιμάσει τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων προκειμένου να συνεργαστεί με τους αναδόχους. Απαιτούνται επίσης άλλες πράξεις για να θεσπιστούν τεχνικοί κανόνες με σκοπό τη διευκόλυνση της επιτόπιας εφαρμογής από τις αρμόδιες αρχές, για παράδειγμα μέσω της χρήσης τυποποιημένων εντύπων και της θέσπισης διαδικασιών συνεργασίας για την αντιμετώπιση περιστατικών ασφάλειας.

Οι πράξεις εκδίδονται σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη και τους αρμόδιους οργανισμούς, καθώς και με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της ΕΕ και συζητούνται στο πλαίσιο των επιτροπών και των ομάδων εμπειρογνωμόνων που έχουν συσταθεί για τον σκοπό αυτόν. Έχουν εκδοθεί όλες οι πράξεις που απαιτούνται για την ανάπτυξη της διαλειτουργικότητας (τρεις κατ' εξουσιοδότηση και δέκα εκτελεστικές πράξεις). Στο πλαίσιο της έκδοσης του αναθεωρημένου κανονισμού VIS[11], του κανονισμού για τις επακόλουθες τροποποιήσεις του VIS[12] και των κανονισμών για τις επακόλουθες τροποποιήσεις του ETIAS[13] που εκδόθηκαν στις 7 Ιουλίου 2021, χρειάστηκε να αναθεωρηθούν τρεις πράξεις[14]. Τα νέα κείμενα θεωρούνται πλέον οριστικά και βρίσκονται σε στάδιο τελικής έγκρισης. Οι κανονισμοί αναθέτουν στην Επιτροπή την εξουσία έκδοσης κατ' εξουσιοδότηση πράξεων για περίοδο πέντε ετών. Λόγω των καθυστερήσεων που προέκυψαν στο πλαίσιο του ΣΕΕ και των επιπτώσεών τους στην έναρξη

---

[11] Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1134 για τον σκοπό της μεταρρύθμισης του Συστήματος Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις (ΕΕ L 248 της 13.7.2021, σ. 11)

[12] Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1133 όσον αφορά τον καθορισμό των προϋποθέσεων για την πρόσβαση σε άλλα συστήματα πληροφοριών της ΕΕ για τους σκοπούς του συστήματος πληροφοριών για τις θεωρήσεις (ΕΕ L 248 της 13.7.2021, σ. 1)

[13] Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1150 για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) 2018/1862 και (ΕΕ) 2019/818 όσον αφορά τον καθορισμό των προϋποθέσεων πρόσβασης σε άλλα συστήματα πληροφοριών της ΕΕ για τους σκοπούς του Ευρωπαϊκού Συστήματος Πληροφοριών και Αδειοδότησης Ταξιδιού (ΕΕ L 249 της 14.7.2021, σ. 1)· κανονισμός (ΕΕ) 2021/1151 για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) 2019/816 και (ΕΕ) 2019/818 και για τον καθορισμό των προϋποθέσεων πρόσβασης στα άλλα συστήματα πληροφοριών της ΕΕ για τους σκοπούς του Ευρωπαϊκού Συστήματος Πληροφοριών και Αδειοδότησης Ταξιδιού (ΕΕ L 249 της 14.7.2021, σ. 7)· κανονισμός (ΕΕ) 2021/1152 για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 767/2008, (ΕΕ) 2017/2226, (ΕΕ) 2018/1240, (ΕΕ) 2018/1860, (ΕΕ) 2018/1861 και (ΕΕ) 2019/817 για τον καθορισμό των προϋποθέσεων πρόσβασης στα άλλα συστήματα πληροφοριών της ΕΕ για τους σκοπούς του Ευρωπαϊκού Συστήματος Πληροφοριών και Αδειοδότησης Ταξιδιού (ΕΕ L 249 της 14.7.2021, σ. 15)·

[14] C(2021) 4982 για τη συμπλήρωση του κανονισμού (ΕΕ) 2019/817 με λεπτομερείς κανόνες σχετικά με τη λειτουργία του κεντρικού αποθετηρίου για την υποβολή εκθέσεων και την κατάρτιση στατιστικών, C(2021) 5052 για τη θέσπιση τεχνικών κανόνων σχετικά με τα προφίλ χρηστών της ευρωπαϊκής πύλης αναζήτησης και C(2021) 6176 για τη θέσπιση τεχνικών κανόνων για τη δημιουργία συνδέσμων μεταξύ δεδομένων από διαφορετικά συστήματα πληροφοριών της ΕΕ.

λειτουργίας των συνιστωσών διαλειτουργικότητας, η Επιτροπή ζήτησε παράταση των κατ' εξουσιοδότηση αρμοδιοτήτων. Μόνο με τον τρόπο αυτόν μπορεί να διασφαλιστεί ότι η μεταβατική περίοδος που προβλέπεται για την ευρωπαϊκή πύλη αναζήτησης[15] και η μεταβατική περίοδος για την ανίχνευση πολλαπλών ταυτοτήτων[16] θα μπορούσαν να παραταθούν, κατά περίπτωση.

Σύμφωνα με το άρθρο 77 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/817 και το άρθρο 73 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/818, η Επιτροπή εξουσιοδοτείται επίσης να καθιστά διαθέσιμο πρακτικό εγχειρίδιο για την εφαρμογή και τη διαχείριση των συνιστωσών διαλειτουργικότητας. Το εγχειρίδιο έχει καθοριστική σημασία για την υποστήριξη των χρηστών των συστημάτων πληροφοριών της ΕΕ (όπως οι συνοριακές αρχές, οι αρχές θεώρησης, μετανάστευσης και επιβολής του νόμου), καθώς περιλαμβάνει έτοιμες προς χρήση και κατανοητές κατευθυντήριες γραμμές όσον αφορά την αξιοποίηση των χαρακτηριστικών που διατίθενται στο πλαίσιο της διαλειτουργικότητας. Το εγχειρίδιο καταρτίζεται από την Επιτροπή σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη, τον eu-LISA, την Ευρωπόλ, τον Frontex και τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Κατά την περίοδο αναφοράς, διοργανώθηκαν επτά συνεδριάσεις ομάδων εμπειρογνωμόνων και τρεις συνεδριάσεις κοινών ομάδων εμπειρογνωμόνων με σκοπό την προώθηση κοινής αντίληψης και την ανάπτυξη τυποποιημένων διαδικασιών και συστάσεων που θα συμπεριληφθούν στο εγχειρίδιο. Η πρώτη έκδοση του πρακτικού εγχειριδίου για τη διαλειτουργικότητα σχεδιάζεται να έχει ολοκληρωθεί έως τα μέσα του 2024.

Η Επιτροπή αναπτύσσει επίσης μια ψηφιακή, εύχρηστη έκδοση των εγχειριδίων προκειμένου να ανταποκριθεί στο ολοένα και πιο περίπλοκο εργασιακό περιβάλλον των χρηστών των συστημάτων πληροφοριών της ΕΕ. Λόγω της προσθήκης χαρακτηριστικών, όπως συνδέσμων που απαιτούν χειροκίνητη επαλήθευση, οι χρήστες αναμένεται να εκτελούν λειτουργίες που συνδυάζουν ενίοτε ταυτόχρονα ορισμένα από τα συστήματα πληροφοριών με συνιστώσες διαλειτουργικότητας. Το επιγραμμικό εργαλείο διάδοσης[17], η δημιουργία του οποίου βρίσκεται επί του παρόντος σε εξέλιξη, θα συνδέσει μεταξύ τους όλες τις ενότητες του εγχειριδίου, ώστε οι χρήστες να μπορούν να πλοηγούνται σε αυτές σε επίπεδο συστημάτων (π.χ. ΣΕΕ ή ETIAS) ή ως τελικοί χρήστες (π.χ. συνοριοφύλακες ή αστυνομικοί). Ανάλογα με τον ρόλο του χρήστη, οι πληροφορίες και οι διαδικασίες θα φιλτράρονται ώστε να εμφανίζονται μόνο οι πληροφορίες που έχουν αξία για τον συγκεκριμένο χρήστη. Το SIS, το ΣΕΕ, το ETIAS, καθώς και τα εγχειρίδια διαλειτουργικότητας θα καταστούν διαθέσιμα στο πλαίσιο του εργαλείου διάδοσης έως το δεύτερο τρίμηνο του 2024.

[15] Άρθρο 67 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/817 και άρθρο 63 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/818.

[16] Άρθρο 69 παράγραφος 8 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/817 και άρθρο 65 παράγραφος 8 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/818.

[17] Το εργαλείο διάδοσης είναι ένας δικτυακός τόπος που παρέχει πρόσβαση μόνο στην κοινότητα χρηστών των συστημάτων στα οποία εφαρμόζονται τα εγχειρίδια και προσφέρεται από την υπηρεσία ΤΠ της Επιτροπής (DIGIT).

4. Κατάσταση της υλοποίησης της διαλειτουργικότητας από τα κράτη μέλη και τους οργανισμούς της Ένωσης

Οι κανονισμοί θεσπίζουν το πλαίσιο διακυβέρνησης το οποίο περιλαμβάνει το συμβούλιο διαχείρισης προγράμματος διαλειτουργικότητας[18] και τη συμβουλευτική ομάδα διαλειτουργικότητας[19], με στόχο τη διασφάλιση επαρκούς σχεδιασμού και ανάπτυξης των συνιστωσών και των εργαλείων διαλειτουργικότητας. Αμφότερα τα όργανα υπάγονται στον eu-LISA, και η Επιτροπή είναι μέλος και των δύο. Η τεχνική εφαρμογή των κανονισμών εξετάζεται στο πλαίσιο των εν λόγω οργάνων και η πρόοδος παρακολουθείται με τη χρήση ερωτηματολογίου σε μηνιαία/διμηνιαία βάση σχετικά με την τεχνική προετοιμασία σε επίπεδο κρατών μελών και σχετικών οργανισμών της ΕΕ.

Προκειμένου να αξιολογηθεί η κατάσταση της εφαρμογής πέραν της τεχνικής προετοιμασίας, η Επιτροπή διοργανώνει ανά τακτά χρονικά διαστήματα το φόρουμ για την εφαρμογή της νέας αρχιτεκτονικής για τα συστήματα πληροφοριών της ΕΕ που αφορούν τα σύνορα, τη μετανάστευση και την ασφάλεια. Πριν από την πραγματοποίηση του φόρουμ προηγείται ερωτηματολόγιο προς όλα τα κράτη μέλη και τους αρμόδιους οργανισμούς της ΕΕ για την αξιολόγηση των επιπέδων εφαρμογής. Κατά την περίοδο αναφοράς, η Επιτροπή διοργάνωσε δύο φόρουμ (Δεκέμβριος 2022, Νοέμβριος 2023) και δρομολόγησε δύο ερωτηματολόγια (Νοέμβριος 2022 και Απρίλιος 2023).

Ένας περιορισμένος αριθμός κρατών μελών μπορούν να χαρακτηριστούν ως πρωτοπόροι, ενώ τα υπόλοιπα κράτη μέλη παρουσιάζουν μικρότερη πρόοδο. Αυτό δεν αποτελεί προς το παρόν αιτία ανησυχίας, αλλά θα αποτελέσει αντικείμενο στενής παρακολούθησης ώστε να διασφαλιστεί η έγκαιρη προετοιμασία του συνόλου των κρατών μελών. Για πρώτη φορά, το ερωτηματολόγιο του Απριλίου του 2023 επικεντρώθηκε επίσης στα μέτρα που ελήφθησαν σε εθνικό επίπεδο για την προετοιμασία της χειροκίνητης επαλήθευσης των συνδέσμων μεταξύ δεδομένων στα διάφορα συστήματα πληροφοριών της ΕΕ, κάτι το οποίο συνιστά τη σημαντικότερη αλλαγή στις τρέχουσες επιχειρησιακές λειτουργίες που αναλαμβάνουν οι εμπλεκόμενες αρχές. Περίπου το ένα τρίτο των κρατών μελών και των συνδεδεμένων χωρών Σένγκεν έχουν αρχίσει να αναπτύσσουν εθνικό λογισμικό για τον σκοπό αυτόν. Αρκετά κράτη μέλη επιθυμούν ο eu-LISA να αναπτύξει ένα κεντρικό εργαλείο για τον σκοπό αυτόν, και κατά την περίοδο αναφοράς υποβλήθηκε αίτημα για τη δημιουργία του. Επιπλέον, αρκετά κράτη μέλη σχεδιάζουν την πραγματοποίηση ορισμένου βαθμού συγκέντρωσης με στόχο την αποτελεσματικότερη εκτέλεση της χειροκίνητης επαλήθευσης, μέτρο το οποίο επιδοκιμάζεται από την Επιτροπή.

Η Επιτροπή εξακολουθεί να παρακολουθεί την πρόοδο των κρατών μελών όσον αφορά την εφαρμογή, προκειμένου να εντοπίσει εγκαίρως τομείς ενδεχόμενης ανησυχίας και να διασφαλίσει την ετοιμότητα για την έναρξη λειτουργίας των συστημάτων πληροφοριών της ΕΕ και τη διαλειτουργικότητά τους. Κατά την περίοδο αναφοράς, η Επιτροπή διοργάνωσε, με την υποστήριξη του eu-LISA, 56 συνεδριάσεις με κράτη μέλη, συνδεδεμένες χώρες Σένγκεν, οργανισμούς και φορείς της ΕΕ.

[18] Άρθρο 54 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/817 και κανονισμός (ΕΕ) 2019/818.

[19] Άρθρο 75 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/817 και άρθρο 71 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/818.

5. Ανάγκες κατάρτισης

Κατά την περίοδο αναφοράς, η Επιτροπή στήριξε προγράμματα κατάρτισης σχετικά με τη διαλειτουργικότητα, τα οποία διοργάνωνε ο CEPOL[20]. Κατά την περίοδο αναφοράς διοργανώθηκαν έξι κύκλοι μαθημάτων κατάρτισης. Τρία διαδικτυακά σεμινάρια σχετικά με τη χρήση της διαλειτουργικότητας για τη διευκόλυνση της πρόσβασης των αρχών επιβολής του νόμου σε δεδομένα και τρεις κύκλοι μαθημάτων ολόκληρης εβδομάδας, δύο από τους οποίους αφορούσαν γενικότερα τους κανονισμούς για τη διαλειτουργικότητα και ένας ειδικός κύκλος μαθημάτων αφορούσε τον MID και τις σχετικές λειτουργίες.

Οι καθυστερήσεις και ο επαναπρογραμματισμός της έναρξης λειτουργίας των αναθεωρημένων και των νέων συστημάτων πληροφοριών της ΕΕ θα επηρεάσουν επίσης το πρόγραμμα κατάρτισης για τη διαλειτουργικότητα. Αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία όσον αφορά την προπαρασκευαστική κατάρτιση για την έναρξη λειτουργίας του MID. Ο MID είναι η τελευταία συνιστώσα διαλειτουργικότητας που τίθεται σε λειτουργία, ωστόσο έχει τον μεγαλύτερο αντίκτυπο στις επιχειρησιακές λειτουργίες που διεξάγονται στα κράτη μέλη και στον Frontex. Για την κατάλληλη προετοιμασία των τελικών χρηστών, ο CEPOL θα διοργανώσει κύκλους μαθημάτων με εστίαση στη διαδικασία MID και τη διαχείριση συνδέσμων.

Η Επιτροπή αναπτύσσει εκπαιδευτικό υλικό σε θέματα διαλειτουργικότητας για την υποστήριξη των εν λόγω δραστηριοτήτων κατάρτισης. Αναπτύσσεται αναλυτικό πρόγραμμα κατάρτισης το οποίο καλύπτει το σύνολο των πτυχών που σχετίζονται με τη διαλειτουργικότητα, καθώς και συντομότερης διάρκειας και πιο εξειδικευμένα σεμινάρια κατάρτισης που απευθύνονται στις διάφορες κοινότητες χρηστών.

6. Ταμεία της ΕΕ

Οι δαπάνες κατά την περίοδο αναφοράς είναι χαμηλότερες από τα ποσά που εκτιμώνται στο νομοθετικό δημοσιονομικό δελτίο και μέχρι σήμερα δεν έχει εντοπιστεί κίνδυνος υπέρβασης των δαπανών. Σύμφωνα με την τελευταία έκθεση προόδου του eu-LISA για τη διαλειτουργικότητα[21], έχουν καταβληθεί 32,5 εκατ. EUR σε αναδόχους και μέχρι σήμερα έχουν συναφθεί συμβάσεις ύψους 60,6 εκατ. EUR για δραστηριότητες ανάπτυξης και υλοποίησης.

Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να αξιοποιήσουν πλήρως τους πόρους που διατίθενται στο πλαίσιο των προγραμμάτων του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας για την περίοδο 2014-2020, έως ότου παρέλθει η προθεσμία επιλεξιμότητας των δαπανών στις 30 Ιουνίου 2024. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται επίσης να αξιοποιήσουν τους πόρους για την περαιτέρω ανάπτυξη και υλοποίηση της διαλειτουργικότητας των συστημάτων πληροφοριών της ΕΕ που είναι διαθέσιμα στο πλαίσιο των οικείων προγραμμάτων, τα οποία χρηματοδοτούνται από τις δράσεις του Μέσου Χρηματοδοτικής Στήριξης για τη Διαχείριση των Συνόρων και την Πολιτική Θεωρήσεων (ΜΔΣΘ)

[20] Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κατάρτιση στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου.

[21] Όγδοη έκθεση προόδου σχετικά με την ανάπτυξη της διαλειτουργικότητας σύμφωνα με το άρθρο 78 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/817 και το άρθρο 74 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/818 (2023-215).

για την ανάπτυξη και την περαιτέρω υλοποίηση της διαλειτουργικότητας των συστημάτων πληροφοριών της ΕΕ.

7. Συμπέρασμα

Η υλοποίηση της διαλειτουργικότητας αποτελεί σημαντικό μέρος της βελτιωμένης αρχιτεκτονικής ΤΠ για νέα και αναβαθμισμένα συστήματα πληροφοριών της ΕΕ, διευκολύνοντας όχι μόνο την ταχύτερη, πιο αποτελεσματική και συστηματική πρόσβαση των συνοριακών αρχών, των αρχών θεώρησης, μετανάστευσης και επιβολής του νόμου στα δεδομένα, αλλά και καθιστώντας δυνατή την πιο ομαλή και ασφαλή διέλευση των συνόρων για εκατομμύρια υπηκόους τρίτων χωρών που επισκέπτονται την Ευρωπαϊκή Ένωση κάθε έτος.

Η έκθεση παρουσιάζει σταθερή πρόοδο κατά την περίοδο από τον Οκτώβριο του 2022 έως τον Νοέμβριο του 2023. Η Επιτροπή βρίσκεται στο τελικό στάδιο έγκρισης τριών τροποποιημένων και κατ' εξουσιοδότηση πράξεων[22] που σχετίζονται με το πλαίσιο διαλειτουργικότητας. Οι εργασίες για την κατάρτιση του πρακτικού εγχειριδίου για την εφαρμογή και τη διαχείριση των συνιστωσών διαλειτουργικότητας συνεχίστηκαν με σταθερό ρυθμό, και η πρώτη έκδοση αναμένεται να διατεθεί έως τα μέσα του 2024, ενώ επίσης έχει σημειωθεί πρόοδος όσον αφορά το επιγραμμικό εργαλείο διάδοσης για το εγχειρίδιο διαλειτουργικότητας και άλλα εγχειρίδια. Όσον αφορά την κατάσταση εφαρμογής των κανονισμών στα κράτη μέλη προκύπτει ένας μικρός αριθμός πρωτοπόρων κρατών μελών και ένας μεγάλος αριθμός που παρουσιάζει πιο περιορισμένη πρόοδο. Αυτό δεν αποτελεί προς το παρόν αιτία ανησυχίας, αλλά απαιτεί στενή παρακολούθηση.

Ο αντίκτυπος της υποχρέωσης χειροκίνητης επαλήθευσης συνδέσμων που δημιουργούνται στο πλαίσιο του MID στις επιχειρησιακές λειτουργίες των εμπλεκόμενων αρχών θεωρείται σημαντικός. Η πρώτη διεξοδική έρευνα σχετικά με τα επίπεδα ετοιμότητας κατέγραψε θετικά αποτελέσματα, καθώς οι προσπάθειες που πραγματοποιούνται στα κράτη μέλη βρίσκονται σε εξέλιξη με γνώμονα τις εν λόγω νέες υποχρεώσεις, ωστόσο οι προπαρασκευαστικές εργασίες δεν έχουν ακόμη ολοκληρωθεί. Παρότι η νέα ημερομηνία για την έναρξη λειτουργίας των συνιστωσών διαλειτουργικότητας, ιδίως του MID, προσφέρει επιπλέον χρόνο για προετοιμασία, αυτό δεν θα πρέπει να οδηγήσει σε επιβράδυνση της δυναμικής του έργου.

Η Επιτροπή θα συνεχίσει να παρακολουθεί στενά την πρόοδο και να αξιολογεί τους κινδύνους για την εφαρμογή των κανονισμών. Θα συνεχίσει να συνεργάζεται τακτικά με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, με σκοπό τον συντονισμό και την παρακολούθηση των δράσεων, τον εντοπισμό τομέων όπου ενδέχεται να προκύψουν δυσκολίες, τη μείωση των κινδύνων που σχετίζονται με την υλοποίηση της διαλειτουργικότητας και τη στήριξη της έγκαιρης και αποτελεσματικής υλοποίησης του συνόλου των έργων σύμφωνα με το συμφωνημένο χρονοδιάγραμμα. Η Επιτροπή θα ενημερώνει επίσης το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με την πρόοδο που επιτυγχάνεται μέσω της υποβολής ετήσιων εκθέσεων και μέσω των εργασιών των επιτροπών και των ομάδων εμπειρογνωμόνων της Επιτροπής.

[22] C(2021)4982, C(2021)5052 και C(2021)6176. Βλ. υποσημείωση 14 για τους πλήρεις τίτλους.